

***Vakok Egységes Gyógypedagógiai Módszertani
Intézménye, Óvodája, Általános iskolája, Szakiskolája,
Készségfejlesztő Iskolája, Fejlesztő Nevelés-Oktatást
Végző Iskolája, Kollégiuma és Gyermekotthona***

Helyi Tanterv

Állampolgári ismeretek

/5.-8. évfolyam/

Értelmileg akadályozott látássérült tanulók számára

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

Bevezetés

A tantárgy célja bővíteni a tanulók azon ismereteit, amelyek a társadalmi környezet jobb megismerését segítik elő. Feladata, hogy a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló szerezzon gyakorlati ismereteket a szűkebb és tágabb környezetben, valamint sajátítsa el a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségeket. Fokozódó önállósággal tudja alkalmazni a beszédfejlesztés tantárgy témakörein belül tanult ismereteket, fejleszti a kifejezőkészséget és bővíti a szókincset.

A pedagógusok teremtsenek lehetőséget arra, hogy a tanuló elemi szinten megismerje saját és más állampolgárok jogait és kötelelességeit, bővíthesse látókörét, hogy tágabb környezetét pontosabban megismerje, és segítséggel tudja használni a szolgáltató- és közintézményeket.

Gyakorlási lehetőséget kell adni arra, hogy a tanuló megfelelően alkalmazza a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben, tudja a konfliktushelyzeteket egyes szituációkban felismerni, és begyakorolt konfliktuskezelési minták segítségével igyekezzon azokat megoldani.

A tantárgy irányvonalában halmozottan sérült tanulóink szocializációját hívatott segíteni, az adott lehetőségeken belül a legmagasabb önállósági szint elérésére törekszünk. Tanulóink többsége nemcsak értelmileg akadályozott, hanem látási fogyatékkal is rendelkezik, sőt, nem kevesen érzelmileg is hátrányos helyzetben vannak, mivel nem családban nőnek fel, vagy előfordul, hogy a család nem kellően toleráns, befogadó. Valószínűleg tanulóink önálló életvezetésre felnőtt korukban nem lesznek képesek, folyamatosan védő-segítő-befogadó környezetre lesz szükségük. A tantárgy tanításához sok tapintat, diszkréció szükséges, mivel a társadalmi környezet ismereteinek bővítésével frusztráció járhat együtt. Tanulóinknak segítségre van szükségük ahhoz, hogy fogyatékságaikat megismerjék, és együtt tudjanak élni velük. A tanulása folyamat keretében igyekszünk pozitív énképet kialakítani, és törekszünk optimista, egyben reális jövőkép kialakítására, melynek része a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségek elsajátítása. Törekedjünk a halmozottan sérült tanuló képességeinek teljesebb mértékű kibontakoztatására, a minél teljesebb emberi élet eléréséért.

Tantárgy célja

Ismeretek bővítése, a társadalmi környezet megismerése. Gyakorlati ismeretek szerzése a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségek elsajátítása.

Módszertani alapelvek, specialitások az értelmileg akadályozott, látássérült, mozgássérült tanulók esetében

A halmozottan sérült tanulók minél realisabb önértékelésének kialakítása nagy tapintattal és körültekintéssel. Nagyon fontos az érdeklődés felkeltése, a társadalomba való harmonikus beilleszkedés elősegítése, pozitív hozzáállás kialakítása, motiválás. A felnőtté válás segítése, a kiszolgáltatottság minimalizálása. Igény szerint, nagy körültekintéssel szexuális felkészítésben részesítjük tanulóinkat.

Óraszámok:

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1

Témakörök:

Témakör/óraszám		1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
1.	Család, a családi szocializáció	-	-	-	-	15	15	-	-
2.	Településünk, lakóhelyünk megismerése	-	-	-	-	21	21	-	12
3.	Mindennapi ügyintézés	-	-	-	-	-	-	12	-
4.	Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	-	-	-	-	-	-	24	24
összesen		-	-	-	-	36	36	36	36
hetente		-	-	-	-	1	1	1	1

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést az iskolai közösség szabályainak megismertetésével, betartatásával, az iskolai példaképek bemutatásával, a segítőkészre és az egymásra való odafigyelésre neveléssel segíti. Kialakítja a viselkedés önszabályozási igényét.

A nemzeti öntudat fejlődését, hazafias nevelést erősíti a nemzeti ünnepek iskolai rendezvényekkel történő megemlékezéseire készülődés, és aktív részvétel során

az ismeretek bővülése a nemzeti jelképekről; az ünnepek legfontosabb történelmi szereplői példamutató magatartásának és az ünnepi szimbólumoknak a megismerése.

A tantárgy az állampolgárságra, demokráciára nevelésben a társas lét különböző szintjein (család, osztályközösség, iskolai közösség) a közösségi szabályok megismertetésével, tudatos követésével, a feladatok vállalásával, a közösségért végzett vállalt feladatok kivitelezésére törekvéssel kapcsolódik. A tantárgy tematikája segíti az alapvető, személyes adatok jelentőségének felismerését.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a saját és a társak belső tulajdonságainak feltérképezésére, a pozitív tulajdonságok, személyiségvonások felismerésére, megerősítésére neveléssel. A társakkal való együttműködés során segíti a közös vélemény kialakítására és a demokratikus döntések meghozatalára törekvést.

A tantárgy fontos szerepet tölt be a családi életre nevelésben a szűk család rokoni kapcsolatainak, a családban betöltött szerepeknek, az ahhoz kapcsolódó feladatoknak, és a család legfontosabb személyes adatainak megismertetésével.

A másokért vállalt felelősséget és az önkéntességet a mások külső és belső tulajdonságainak megismerésével, a megértés, az elfogadás és a toleráns viselkedés jelentőségének felismerésével és az egymás segítésére neveléssel támogatja.

A pályaaorientáció területén a tantárgy különösen fontos szerepet tölt be a reális önértékelés és a képességek korlátainak, a közösségi vállalások és az egyéni célok lehetőségeinek felismertetésével.

5. évfolyam

Témakör	1. Család, a családi szocializáció	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A család szerepének, saját tulajdonságainak megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	

<ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatokat ismerni. – Ismerni az iskola címét, a tanárok nevét. – Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, segítséggel megnevezni és felismerni. – Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat. – A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, saját érzelmeinek kezelése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatok. – A család tagjai – Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. – Viselkedés, különböző élethelyzetekben, iskolában tanórán, kötetlen foglalkozásokon. – Segítés másokon.
Fogalmak	Vezetéknév, keresztnév, <i>leánykori név</i> , foglalkozás, munkahely, lakcím, <i>születési anyakönyvi kivonat</i> , személyi igazolvány, <i>személyes adatok</i> .
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Ismerkedés a személyes adatokkal, fontos iratokkal.	Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, iskolai napló adatainak nézegetése, összevetése.
Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok).	Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok).
Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.	Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.
Filmek (filmrészletek) megtekintése.	Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése.
Saját élményekről beszámoló.	Saját élményekről beszámoló, rajz készítése.
Szituációs játék, eltérő szerepekben.	Szituációs játék, eltérő szerepekben.
Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése.	Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése.
Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék.	Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék.
Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása.	Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása.

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 21 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Lakóhelyünk megismerése, a biztonságos közlekedés alapozása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló lakóhelyének megnevezése. – Az iskola és otthon útvonalának 	<ul style="list-style-type: none"> – A szűkebb lakóhely jellemzői. – Tágabb lakóhely: városunk – településünk – 	

<p>ismerete.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismerni az irányokat. – Ismerni a közlekedés elemi szabályait. – A látássérültek számára készült közlekedési segédeszközök megismerése, használatának gyakorlása. 	<p>országunk.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. – Közlekedési eszközök– (szárazföldi, vízi, légi). – A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). – Közlekedési segédeszközök látássérültek számára
<p>Fogalmak</p>	<p>Közlekedés, zebra, gyalogos, átkelőhely, <i>veszély</i>, baleset, irányok, közlekedési eszközök, jármű, jegy, kerékpár, felszereltség.</p>
<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p style="text-align: center;">vak/aliglátó</p> <p>Beszélgetés. Összehasonlítás, tárgyválogatás. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>	<p style="text-align: center;">gyengénlátó/aliglátó</p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>
<p>A látássérültek számára készült közlekedési segédeszközök megismerése, használatának gyakorlása. számára készült közlekedési segédeszközök megismerése, használatának gyakorlása.</p>	<p>A látássérültek számára készült közlekedési segédeszközök megismerése, használatának gyakorlása. számára készült közlekedési segédeszközök megismerése, használatának gyakorlása.</p>
<p>Eredmények</p>	<p>A tanuló képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni. Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben.</p>

6. évfolyam

<p>Témakör</p>	<p>1. Család, a családi szocializáció</p>	<p>Javasolt óraszám: 15 óra</p>
-----------------------	--	--

A témakör nevelési-fejlesztési célja	A család szerepének, saját tulajdonságainak megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
<ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatokat ismerni. – Ismerni az iskola címét, a tanárok nevét. – Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, segítséggel megnevezni és felismerni. – Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat. – A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, saját érzelmeinek kezelése. 	<ul style="list-style-type: none"> – A család tagjai – Családi munkamegosztás. Feladatom a családban. – Szülők foglalkozása, munkahelye. – Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. – Viselkedés, különböző élethelyzetekben, iskolában tanórán, kötetlen foglalkozásokon. – Segítés másokon. 	
Fogalmak	Vezetéknév, keresztnév, <i>leánykori név</i> , foglalkozás, munkahely, lakcím, <i>születési anyakönyvi kivonat</i> , személyi igazolvány, <i>személyes adatok</i> .	

Fejlesztési tevékenységek		
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó	
Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Filmek (filmrészletek) megtekintése.	Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése.	
Saját élményekről beszámoló. Situációs játék, eltérő szerepekben. Situációk, reakciók, az indulatok levezetése. Beszélgetés, csoportosítás. Situációs játék. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása. A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, megtekintése, ha van rá lehetőség, tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése.	Saját élményekről beszámoló, rajz készítése. Situációs játék, eltérő szerepekben. Situációk, reakciók, az indulatok levezetése. Beszélgetés, csoportosítás. Situációs játék. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása. A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, ha van rá lehetőség, tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése.	
Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 21 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Lakóhelyünk megismerése, a biztonságos közlekedés alapozása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	

<ul style="list-style-type: none"> – Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. – A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni saját lakóhelyét. – A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. – Jelentősebb folyóink nevét, tájegységét, települését ismerni. – Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Magyarországot és néhány szomszédos országot. – Ismerni a közlekedés elemi szabályait. – A látássérültek számára készült közlekedési segédeszközök megismerése, használatának gyakorlása. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. – Tájékozódás a térképen. – Felszíni formák – színük a térképen. – Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. – Szomszédos országok. – A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). – Közlekedési segédeszközök látássérültek számára.
<p>Fogalmak</p>	<p>Közlekedés, zebra, gyalogos, átkelőhely, <i>veszély</i>, baleset, irányok, közlekedési eszközök, jármű, jegy, kerékpár, felszereltség.</p>

<p style="text-align: center;">Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p style="text-align: center;">vak/aliglátó</p> <p>Saját település kisebb területeinek elnevezései (városrész régi neve). Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Domború térkép, földgömb tapintása. Domború földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. A látássérültek számára készült közlekedési segédeszközök megismerése, használatának gyakorlása.</p>	<p style="text-align: center;">gyengénlátó/aliglátó</p> <p>Saját település kisebb területeinek elnevezései (városrész régi neve). Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. A látás- és mozgássérültek számára készült közlekedési segédeszközök megismerése, használatának gyakorlása.</p>
<p>Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó.</p>	<p>Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó.</p>
<p>Más országok megnevezése, fővárosok gyűjtése. Beszélgetés a közlekedési szabályokról. Segítségkérés.</p>	<p>Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés.</p>

Eredmények	<p>A tanuló képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni.</p> <p>Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben.</p> <p>Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, segítséggel a tömegközlekedési járműveket használni.</p> <p>Ismeri az útvonalat és a járműveket, amelyekkel az iskolába jár.</p>
-------------------	--

7–8. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által, az igazságos és segítőkész magatartás kialakításával, a társas kapcsolatokban a szociális konvenciók helyes alkalmazására neveléssel, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítségével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés céljainak eléréséhez kapcsolódik a nemzeti ünnepek és a nemzeti, nemzetiségi hovatartozás megismertetésének megerősítésével, az érdeklődés és kötődés kialakításával a társadalmi közösségekhez. A tantárgy keretében a tanuló megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, aktívan részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Kialakul benne a magyar nemzethez való tartozás érzése.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerése, adekvát használatuk elsajátítása, az állampolgári jogok és kötelességek legfontosabb intézményeinek megismerése, érdeklődés kialakítása a közügyek iránt, a szabálykövető magatartás fejlesztése, jogkövetés megalapozása.

A tantárgy az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és -nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önértékesítés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását.

A családi életre nevelést támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása.

A felelősségvállalást másokért, az önkéntességet a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti.

A tantárgy segíti a pályaorientáció támogatását a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más „felnőtt” tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével.

7. évfolyam

Témakör	1. Mindennapi ügyintézés		Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A személyes dokumentumok ismerete, és körültekintő, kímélő használatuk fontosságának felismertetése.		
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló saját személyes adatainak megbízható ismerete. – Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni és felismerni. – Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni is azokat. – A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, érzelmeinek kezelése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatok, azonosítás. – Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Érzelmek. – Viselkedés, különböző élethelyzetekben. – Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció és viselkedés. – Empátia. Segítés másokon. 		
Fogalmak	Önismeret, <i>önértékelés</i> , én, <i>énkép</i> , tulajdonság, <i>jellemzés</i> , tulajdonság, viselkedés, <i>bírálat</i> , dicséret, önellenőrzés, önfegyelem, önbizalom, empátia, tolerancia; szeretet, szerelem, esküvő, házasság, születés, gyász, temetés.		

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány felismerése tapintással, az azonosítás módja, igazolása (pl. ujjlenyomat).	Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány nézegetése, az azonosítás módja, igazolása (pl. ujjlenyomat).

<p>Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Viselkedés különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Videófelvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen). Saját élményekről beszámoló. Szituációs játék, eltérő szerepekben. Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése. Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között. Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.</p>	<p>Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Viselkedés különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Videófelvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen). Saját élményekről beszámoló, rajz készítése. Szituációs játék, eltérő szerepekben. Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése. Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között. Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.</p>	
<p>Témakör</p>	<p>4. Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra</p>	<p>Javasolt óraszám: 24 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési célja</p>	<p>Az állampolgárok és a tanuló saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.</p>	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek
<ul style="list-style-type: none"> – A családi viszonyok ismerete. – Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. – A helytelen cselekedetek elítélése. – Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. – A tanuló ismeri és betartja az igazolvány használatának szabályait. – A munkafegyelem fogalmának megértése. – Különbségtétel fontos és nem fontos között. Fontossági sorrend felállítása. – Általános balesetvédelmi szabályok megismerése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). – Viselkedés idegenekkel. – Társadalomra káros tevékenységek. – Törvény, szabályok betartásának fontossága. – Ok – okozat. – Alkotmány (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Munka, munkahely. – Pályaválasztás – szakiskola. – Az önálló közlekedés gyakorlása. – Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés, ápoltság. – A pénz szükségessége, beosztása.

<p>Fogalmak</p>	<p>Szülők, rokonok, szeretet, <i>családfenntartó</i>, munkahely, fizetés, segítség, <i>munkamegosztás</i>, <i>munkafegyelem</i>, törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás,</p>
------------------------	---

	<p>következmény, igazságszolgáltatás, büntetés; <i>vita</i>, veszekedés, kibékülés, <i>bocsánat</i>; társadalom, személyi igazolvány, állampolgár, sajátkezű aláírás, a pénz értéke, váltópénz.</p>
--	---

Fejlesztési tevékenységek	
vak/aliglátó	gyengénlátó/aliglátó
<p>Beszélgetés, tárgyak válogatása. TenyérleNyomatok tapintása, kiskori, mostani, az idő múlása.</p>	<p>Beszélgetés, képek válogatása. Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása.</p>
<p>Szerepjáték, konfliktushelyzetek a családban. Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk. Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok. Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség. A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára stb.) Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel. Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében. Törvények: írott szabályok. Személyi igazolvány felismerése tapintással. Mire jogosít a személyi igazolvány? Beszélgetés, szituációs játék, tárgyak tapintása, csoportosítása. Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek. Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése.</p>	<p>Szerepjáték, konfliktushelyzetek a családban. Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk. Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok. Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség. A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára stb.) Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel. Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében. Törvények: írott szabályok. Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány? Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása. Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek. Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése.</p>
<p>Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.</p>	<p>Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.</p>
Eredmények	<p>Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszer kialakítani. Állampolgári érzései kialakulóban, elmélyülőben vannak.</p>

8. évfolyam

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 12 óra
Előzetes tudás	A szűkebb lakóhely jellemző nevezetességei. Alapvető közlekedési szabályok ismerete.	
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<ul style="list-style-type: none"> – A saját lakóhely megnevezése. – Az iskola és otthon útvonalának ismerete. – Ismerni az irányokat. – Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. – A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. – A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. – Jelentősebb folyóink, tájegységeink, településeink nevét ismerni. – Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot és néhány ismert országot. – Ismerni a közlekedés elemi szabályait. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési – A tanuló ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. – Önálló közlekedés egyre távolabbi ponttól, főbb közlekedési csomópontokat ismerni. 		<ul style="list-style-type: none"> – A szűkebb lakóhely jellemzői. – Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. – Tájékozódás a térképen/domború térképen. – Magyarország jellemzői. – Felszíni formák – színük a térképen. – Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. – Szomszédos országok. – Helyünk Európában és a világban. – Földrajz és gazdaság összefüggése. – Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen. – A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. – Közlekedési eszközök– (szárazföldi, vízi, légi). – A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum).
Fogalmak	<i>Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak.</i> <i>Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.</i> Segítség, tájékoztatás kérése.	

Fejlesztési tevékenységek	
<p>vak/aliglátó Beszélgetés. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Domború kép, térkép tapintása. Domború földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a domború térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édesvizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok gyűjtése. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger – halászat. Térképjelek keresése domború térképen, tartalom megbeszélése.</p>	<p style="text-align: center;">gyengénlátó/aliglátó</p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édesvizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger – halászat. Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése.</p>
<p>Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés.</p>	<p>Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés.</p>
<p>Veszélyforrás, balesetek. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>	<p>Veszélyforrás, balesetek. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>

Témakör	4. Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az állampolgárok és a tanuló saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek	
– A családi viszonyok ismerete.		

<ul style="list-style-type: none"> – Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. – A helytelen cselekedetek elítélése. – Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. – A tanuló ismeri és betartja az igazolvány használatának szabályait. – A munkafegyelem fogalmának megértése. – Különbségtétel fontos és nem fontos között. Fontossági sorrend felállítása. – Általános balesetvédelmi szabályok megismerése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). – Viselkedés idegenekkel. – Társadalomra káros tevékenységek. – Törvény, szabályok betartásának fontossága. – Ok – okozat. – Alkotmány (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Munka, munkahely. – Pályaválasztás – szakiskola. – Az önálló közlekedés gyakorlása. – Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés, ápoltság. – A pénz szükségessége, beosztása.
<p style="text-align: center;">Fogalmak</p>	<p>Szülők, rokonok, szeretet, <i>családfenntartó</i>, munkahely, fizetés, segítség, <i>munkamegosztás, munkafegyelem</i>, törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás, következmény, igazságszolgáltatás, büntetés; <i>vita</i>, veszekedés, kibékülés, <i>bocsánat</i>; társadalom, személyi igazolvány, állampolgár, sajátkezű aláírás, a pénz értéke, váltópénz.</p>

Fejlesztési tevékenységek	
<p style="text-align: center;">vak/aliglátó</p> <p>Beszélgetés, tárgyak válogatása. Tenyérlenyomatok tapintása, kiskori, mostani, az idő múlása. Szerepjáték, konfliktushelyzetek a családban. Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk. Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok. Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség. A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára stb.)</p>	<p style="text-align: center;">gyengénlátó/aliglátó</p> <p>Beszélgetés, képek válogatása. Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása. Szerepjáték, konfliktushelyzetek a családban. Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk. Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok. Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség. A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára stb.)</p>
<p>Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel.</p>	<p>Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel.</p>

<p>Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében. Törvények: írott szabályok. Személyi igazolvány felismerése tapintással. Mire jogosít a személyi igazolvány? Beszélgetés, szituációs játék, tárgyak tapintása, csoportosítása. Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek. Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése. Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.</p>	<p>Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében. Törvények: írott szabályok. Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány? Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása. Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek. Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése. Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.</p>
<p>Eredmények</p>	<p>A tanuló képes segítséggel használni a szolgáltató- és közintézményeket, fejleszteni feladattudatát, felelősségérzetét. Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni. Ismeri a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismeretei vannak saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismeri a falu, város közötti különbséget. Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszerét kialakítani. Állampolgári érzései kialakulóban, elmélyülőben vannak.</p>